

La xarxa de muntanyes emblemàtiques de la Mediterrània es compon de nou muntanyes animades, situades al voltant de la mediterrània, a França, Grècia, Itàlia, Espanya i Albània. Aquests països treballen plegats per tal de respondre a reptes comuns:

- Preservar els **valors patrimonials** de cada indret,
- Compartir bones pràctiques,
- Assolir una **reputació internacional**.

Els ecoviatges **EMbleMatIc** són nou itineraris de turisme experiencial situats al rerepaís de diverses muntanyes mediterrànies europees. Al llarg d'aquests viatges, es convida els/les visitants a descobrir les singularitats de cada indret i les activitats proposades pels habitants i els actors locals. Són viatges on la **natura** i la **cultura** es reuneixen per tal de viure una **experiència total** del caràcter emblemàtic del territori.

Syndicat mixte Canigó Grand Site
 73 avenue Guy Malé
 66500 PRADES
 Tél : 33 4 68 96 45 86
 Mail : contact@canigo-grandsite.fr
www.canigo-grandsite.fr

CRÈDITS FOTOGRÀFICS

TEXTOS:

- Descripció de la ruta: **Cédric Hoareau / Canigó Grand Site**
- Guió i interpretació, textos temàtics:

Camille Provendier / l'Humain volontaire

Les fotografies:

Jean-Christophe Milhet: p. 2-3, 6 (el primer), 8-9, 10, 11 (sota), 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 39, 43, 44, 46, 47, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 64-65, 66, 67, 68-69, 70, 71, 73

Canigó Grand Site: p. 11 (superior) / **Municipi de Millas:** p. 18

Els amics dels maquis Henri Barbusse: p. 27

Didier Brazeau: Foto anotada p. 40 / **Michel Castillo/CD66:** p. 62

Franck Pigache: p. 63 / **Onf:** p. 45

MAPES: Canigó Grand Site

Il·lustracions:

- Els talents dels balcons: **Richard Béziat**, oli sobre paper
- Il·luminació p. 41: **Cròniques de Jean Froissart (XVe s.)**, Ms. 2643, f°272r.

Font gallica.bnf.fr / BnF

MODEL:

Disseny gràfic: **Cloudprint IKE**

Implementació: **MF/Monique Fradier**, dissenyador gràfic, il·lustrador.

Edició: **setembre 2019**

ISBN: 978-2-9569569-0-7

Sigles i abreviacions utilitzades:

DOC: Denominació d'origen controlada

BNF: Biblioteca nacional de França

DBC: Defensa dels boscos contra incendis

GRP: Gran recorregut de país

IGP: Indicació geogràfica protegida

MA: Milions d'anys

N: Carretera nacional

D: Carretera departamental

SNCF: Societat nacional de trens de França

UNESCO: Organització de Nacions Unides per a l'educació, la ciència i la cultura

BTT: Bicicleta tot terreny

Resum

El Canigó, un far a la Mediterrània	2
Benvinguts a aquest territori	8
Ruta dels miradors	12
Millas – Força Real	16
Força Real – Bélesta	22
1/2 Força Real – Caladroy	22
2/2 Caladroy – Bélesta	28
Bélesta – Montalba-le-Château	34
Montalba-le-Château – Tarerach	38
Tarerach – Arboussols	42
Arboussols – Eus	48
Eus – Molitg-les-Bains	52
Molitg-les-Bains – Prades	56
Un comportament sostenible	64
Com arribar-hi	68
Moltes gràcies!	72
Sigles i abreviacions	73

**El Canigó,
un far a la Mediterrània**

Muntanyes emblemàtiques mediterrànies

Benvolgut lector, benvolguda lectora,

El que teniu a les mans no és solament una guia turística dels balcons nord del Canigó, sinó també el fruit d'un projecte ambiciós portat a terme per la xarxa de muntanyes mediterrànies emblemàtiques. El massís del Canigó pertany a un grup de muntanyes que ha decidit treballar conjuntament per oferir-vos una aproximació més intensa, autèntica i sostenible de l'experiència de viatge. En podeu gaudir a través de 9 eco-itineraris (vegeu mapa a continuació), que us portaran a descobrir de manera sensible les joies amagades de les muntanyes més extraordinàries de la conca mediterrània.

Cada eco-itinerari us proposa una ruta o un grup de rutes pel rerepaís d'aquestes muntanyes. En aquest recorregut a peu, en bicicleta o a cavall, o fent servir el transport públic, teniu la possibilitat d'explorar les singularitats dels indrets i descobrir les activitats, les creacions i les festes proposades pels seus habitants. Tots els itineraris s'integren perfectament en els paisatges que preserven encara l'empremta i l'esperit dels antics i s'emmarquen en una natura magnífica.

Però encara més: sabent fins a quin punt la sostenibilitat i el turisme sostenible són importants per a vosaltres, ens comprometem a oferir-vos una experiència que...

- se situa al rerepaís lluny de les rutes turístiques habituals (i superpoblades);
 - ha estat dissenyada i desenvolupada principalment utilitzant i valorant les infraestructures existents;
 - és el resultat de processos participatius amb parts interessades locals sensibilitzades amb les bones pràctiques mediambientals en matèria de consum d'aigua i d'energia, de gestió dels residus, de promoció dels productes locals i de temporada i de l'obtenció de segells ecològics
 - ha estat dissenyada per afavorir les interaccions amb la població i els productors locals;
- us permetrà viure en un instant l'essència d'una muntanya mediterrània, la seva natura, els seus habitants i les seves tradicions. Benvinguts i benvingudes, us estàvem esperant!**

Els vostres hostes EmbleMatiC

Nou eco-itineraris emblemàtics

Després d'haver recorregut l'eco-itinerari presentat en aquesta guia, estareu impacients per descobrir les altres 8 rutes turístiques per les terres interiors dels territoris de la xarxa de muntanyes emblemàtiques mediterrànies. Més informació disponible al lloc web de la xarxa www.emblematic-med.eu.

Canigó, França

Els balcons nord del Canigó

Explorar, sorprendre's, tastar, enlluernar-se amb la mirada posada a la muntanya sagrada dels catalans! Els balcons del Canigó, la promesa d'una itinerància suau, curiosa i fragant amb les aromes de la bosquina.

www.canigo-grandsite.fr

Çika, Albània

Dels alts altiplans de Çika a la platja

Una ruta panoràmica s'eleva paral·lela al cim de Çika; s'enriqueix amb un ramal de 5 camins que prolonguen balcons on els paisatges, naturals i culturals, el patrimoni i l'acollida dels habitants són l'essència del viatge.

<http://himara.gov.al/>

Pedraforca, Espanya

Els set rostres de la muntanya del Pedraforca

Els set rostres del Pedraforca són una nova experiència turística que us portarà a descobrir tots els secrets d'aquesta muntanya màgica, en la qual us submergeireu un dia, set dies o per sempre!

www.elbergueda.cat / www.visitbergueda.cat

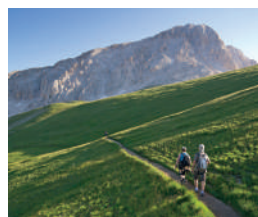

Gran Sasso, Italia

El Gran Sasso, una muntanya de sants i de guerrers

Benvinguts a la vall del Tirino al Gran Sasso, el cim més alt de la cadena muntanyosa dels Apenins. Aproveiteu el viatge emocional a través de la natura, les tradicions, els paisatges i el sabor particular dels productes locals.

www.galgransassovelino.it / www.yesgransasso.com

Olimp, Grècia

"Olympios Zeus", itinerari cultural

Un itinerari mític que combina entorns grandiosos i monuments històrics de renom en una harmonia única. Tot està previst per oferir-vos una experiència que heu de viure sens falta!

www.pieriki-anaptixiaki.gr

Etna, Itàlia

Un eco-itinerari per les senderes florides de l'Etna "Ginesta" i "Vineyard"

Descobriu tradicions centenàries. Viviu amb els habitants locals, experimenteu la seva cultura i el seu estil de vida quotidià i enamoreu-vos d'aquest territori tan seductor.

www.galetnaalcantara.org

Serra de Tramuntana, Espanya

La ruta del Comte Mal

Al refugi del majestuós puig de Galatzó amb vistes al mar, passejareu per una terra de llegendes, a través d'un paisatge cultural excepcional, modelat al llarg dels segles per una població local orgullosa de les seves tradicions.

<https://caminsdepedra.consellde mallorca.cat/en/-/la-ruta-del-comte-mal>

Mont Ida (Psiloritis), Grècia

Pels camins del mite

Gràcies a l'eco-itinerari del mont Ida (Psiloritis), els visitants recorren les senderes dels mites, es troben amb la història, el patrimoni cultural i les riqueses naturals, per descobrir una Creta original i atemporal.

www.psiloritisgeopark.gr/Home/2/1.html

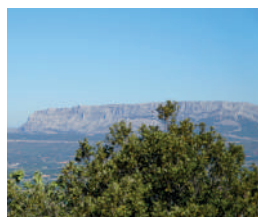

Sainte-Victoire, França

En l'esperit de Sainte-Victoire

Descobriu la inesperada Sainte-Victoire i compartiu el seu ambient autèntic i el nostre estil de vida local. Coneixereu les persones que encarnen l'esperit del nostre territori.

www.fuveau-tourisme.com

Benvinguts a aquest territori

El massís del Canigó, les seves valls, el seu piemont, els seus balcons

Vall, piemont i massís, vistos des dels balcons

Far de la Mediterrània, que celebra l'Orient dels Pirineus, el Canigó és un massís curull de llegendes.

Terra d'itinerància i d'espiritualitat, convida els seus visitants a viure les emocions dels grans espais, la llibertat i l'evasió. Preneu el temps per refer-vos en aquesta muntanya mítica que us explicarà la seva història.

Situat a la zona catalana transfronterera, al cor dels Pirineus Orientals, el territori del Canigó Grand Site, coronat per l'emblemàtic pic del Canigó (2.784 m), es troba al cor de l'Euroregió Pirineus Mediterranis.

El territori gaudeix d'una gran densitat de certificats de qualitat: 1 lloc UNESCO, 1 Grand Site de France, 1 Parc natural regional, 2 Països d'Art i d'Història, un dels quals transfronterer, 4 reserves naturals, 11 llocs Natura 2000, 39 monuments històrics catalogats, 2 pobles més bonics de França, nombroses produccions agrícoles del territori que tenen indicacions o denominacions d'origen.

El massís del Canigó és també l'indret somiat per a tota mena d'activitats de natura respectuoses amb aquest entorn tan esplèndid on tothom pot practicar l'excursió pedestre, eqüestre, acompanyats per animals de bast, en BTT, l'escalada, el barranquisme, les curses de muntanya...

Les mines de ferro i la metal·lúrgia s'hi van desplegar des de l'antiguitat fins al segle XXI amb els artesans del ferro. Aquesta indústria de muntanya ha deixat la seva empremta a través dels vestigis al tombant de les senderes i dels testimonis dels antics.

"Ecouter le monde", obra de vidre òptic de Bernard Dejonghe, símbol de la certificació Grand Site de France (Gran paratge de França)

Al massís del Canigó, l'art romànic ha produït diverses obres mestres com l'abadia de Sant Miquel de Cuixà, Sant Martí del Canigó i Santa Maria d'Arles a la vall del Tec, o els priorats agustins de Serrabona i Marcèvol.

Terra de frontera durant segles, el massís del Canigó està ple de fortificacions encara parcialment conservades que reflecteixen l'estat permanent de conflicte. El talent de Vauban es va expressar especialment en la reurbanització de les places estratègiques de Villefranche-de-Conflent (UNESCO) i Prats-de-Mollo, com també en la construcció del Fort Libèria (Villefranche-de-Conflent) i el Fort dels Banys (Amélie-les-Bains).

Una mirada a la vila de Villefranche-de-Conflent des del Fort Libèria

1	Millas – Força Real	16
2	Força Real – Bélesta	
	1/2 Força Real – Caladroy	22
	2/2 Caladroy – Bélesta	28
3	Bélesta – Montalba-le-Château	34
4	Montalba-le-Château – Tarerach	38
5	Tarerach – Arboussols	42
6	Arboussols – Eus	48
7	Eus – Molitg-les-Bains	52
8	Molitg-les-Bains – Prades	56

Ruta dels miradors

Ruta dels miradors del Canigó

Aquesta ruta paisatgística travessa els balcons nord del Canigó, de Millas a Prades, en un recorregut de 68 quilòmetres en vuit etapes. Al llarg del camí, explica la història d'aquesta terra habitada. Al llarg del relat, proposa una trobada amb els paisatges sensibles i vius.

Històries autèntiques

El Canigó, mirall atemporal on es reflecteixen els indrets, la població i la cultura catalanes, és testimoni del que coneix i observa dia a dia des de temps immemorials.

Aprofitem el temps per contemplar aquest reflex que parla de paisatges habitats i revela allò que ja no mirem a força de veure-ho.

Canviem de punt de vista per qüestionar el futur d'un territori viu i productiu, per escollir els paisatges en què volem viure demà.

Històries amb pausa

S'han instal·lat miradors a tots els itineraris. Podeu seure-hi tot sol, en parella o de tres en tres per contemplar el paisatge i fer-lo ressonar en la vostra imaginació. El Canigó us explica la història dels paisatges impressionants que travessareu.

Ramaderia de bovins al municipi de Catllar

El paisatge és també l'expressió d'una terra sobre la qual s'han assentat les poblacions perquè és rica, generosa i acollidora. Durant milers d'anys, l'han modelat i transformat per viure-hi.

En el transcurs del temps, les pràctiques dels conreus s'han adaptat a les condicions del medi i a les necessitats de les comunitats. Avui dia aquest saber fer és la signatura d'una producció local, marcada pel ritme de les estacions, que reflecteix la varietat i la qualitat dels productes, com també de les activitats que ofereixen els balcons nord. A l'itinerari, els *talents dels balcons* proposen una trobada exquisida, una experiència per compartir. Un mapa, adjunt a aquesta guia, acompanya la ruta.

Els balcons són propicis per al conreu de la vinya, aquí al peu del poble de Bélesta

1 Millas – Força Real

Distància: **7,46 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **2h30**

Desnivell + : **396 m**

Desnivell - : **21 m**

Sortida: A Millas, a l'avinguda de la Gare, pugeu cap al centre de la ciutat fins a la cruïlla amb el boulevard Maréchal Joffre. Preneu a la dreta i continueu cap a l'est per aquest boulevard que, 180 metres més enllà, s'orienta cap al nord-nord-est.

1. A la intersecció amb la rue de la République, gireu a l'esquerra per aquest carrer. Continueu uns quants metres abans d'arribar a un pas-satge cobert per a vianants que desemboca al carrer i després a l'avinguda Jean Jaurès. A l'església, voregeu-la per l'esquerra. Agafeu l'avinguda del 8 de maig de 1945 i després la seva continuació, la carretera d'Estagel (D 612). Tot seguit, després del pont que travessa la carretera nacional RN 116 i el riu Tet, gireu a la dreta.

2. Entre vergers i horts, camineu 600 metres i, a mà esquerra, agafeu un camí de terra ample. Al final del camí, travesseu el canal i, pel marge de l'hort, dirigiu-vos a la vostra esquerra. Remunteu el riu per una quarantena de metres i continueu per la pista fins a la carretera departamental D 614.

3. Voregeu la carretera 70 metres i deixeu a la vostra dreta el camí que porta al poble de Corneilla la Rivière. Tot seguit, travesseu la D 614 i preneu a l'esquerra el camí cap al Mas de la Garriga, que porta al clos vitícola de Força Real. Després de 250 metres, la carretera s'orienta cap al nord fins a l'edifici de color taronja del clos.

Primers raigs de sol a la Mediterrània

4. Deixeu enrere el mas i continueu per la pista DFCI (Defensa del bosc contra els incendis), que després d'unes amples giragonses desemboca a la D 38.

5. Un cop a la carretera departamental, aneu a la dreta i continueu pujant. Passeu un revolt i 500 metres més enllà, deixeu la D 38 per una sendera situada a la vostra dreta, en direcció est.

6. El reconeixereu per les nombroses creus de ferro forjat que el fiten: és el camí de creus de l'ermita. Camineu per aquesta sendera una distància de 400 metres abans d'arribar a 510 metres d'altitud, el punt culminant de Força Real.

L'ermita de Força Real a primera hora del matí

Millas

Des de Millas, de camí cap a Força Real

Millas, una bonica vila al cor del Rosselló

El territori de Millas ha estat habitat des de l'època neolítica. El poble original es remunta a la primera edat del ferro, com en són testimonis les restes arqueològiques d'un cementiri de la civilització dels camps d'urnes, descobertes fa uns cinquanta anys. Millas, situat a 97 metres sobre el nivell del mar, té ara prop de 4.000 habitants i el municipi té una superfície de 1.912 hectàrees, al cor del Rosselló.

Agrupades al voltant de l'església, el castell i el graner col·lectiu, la cellera, les primeres cases es van construir fa més de mil anys, sobre un turonet que constitueix, avui, l'hipercentre de la vila. Al segle XII, gràcies a la construcció d'un canal de reg, "el canal de Millas", el dinamisme econòmic de la vila va empènyer la urbanització fora de les primeres muralles. Al segle XV, es va construir un nou recinte fortificat, *la muralla*, per protegir els nous barris. La recuperació demogràfica del segle XVI va crear, al seu torn, una quadrícula de carrers i carrerons distribuint, en un pla ortogonal, les construccions d'aquella època. A la fi del segle XVIII i principis del segle XIX, el cementiri es va desplaçar del peu del campanar al seu emplaçament actual; es va condicionar un passeig vorejant l'antiga muralla medieval; s'hi van instal·lar fonts, bombes i safareigs públics a disposició de la població. Des de la segona meitat del segle XX, Millas no ha deixat de créixer en un extens espai de cases unifamiliars

Un descobriment per al paladar

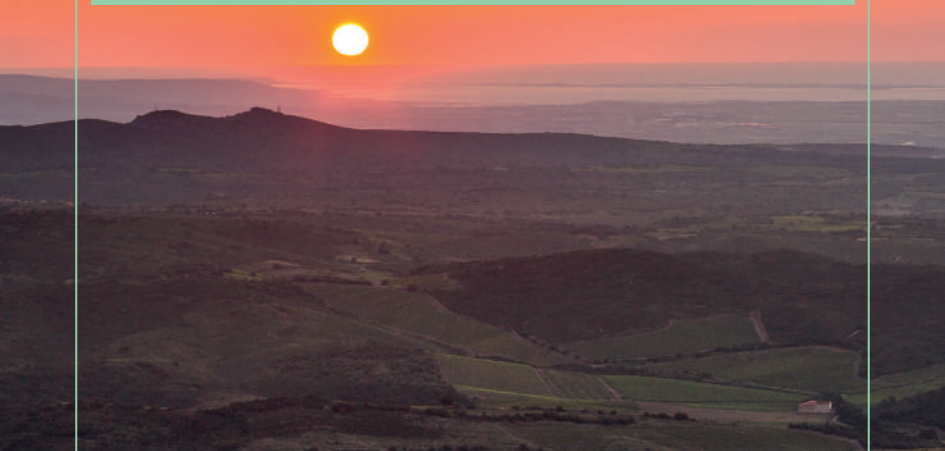
Amb la seva història profusa més que mil·lenària, situat a 10 minuts de Perpignan i ben assentat a la riba dreta de la Tet, que fa que la terra sigui molt productiva (fruits primerencs, oli d'oliva i vi en són els principals productes), Millas és ara una ciutat petita on és molt agradable viure.

Els talents dels balcons

La bunyeta és una especialitat pastissera de Millas típicament catalana. És una galeta rodona i fina que s'obté estenent la massa al genoll amb el palmell de la mà. Es fregeix en oli i s'empolvora amb sucre; es menja tradicionalment per Pasqua i s'assembla a l'orelleta provençal.

Força Real

Des de Força Real, la plana del Rosselló i la Mediterrània

Mirador de Força Real, un lloc on fa "bo veure-hi"

Mirar de lluny per entendre l'evolució dels medis oberts pel pastoralisme que, des de fa mil·lennis, reflecteixen la relació amb la terra dels habitants dels balcons nord. Prats estacionals on es restableix la màquia, camps i vergers malmesos per la dispersió urbana, aquests paisatges conviuen amb la seva època.

Mirar abans que els altres i a tots els costats per prevenir i protegir-se dels qui podrien arribar. El castell medieval, sobre les ruïnes del qual es va construir el repetidor de televisió, fou una fortalesa important en el sistema defensiu dels comtats nord-catalans. Recorda el control de la frontera que hi havia entre el regne de França i Catalunya, del Tractat de Corbeil (1258) al Tractat dels Pirineus (1659).

Veure la tempesta que porta calamarsa, el veritable flagell de les comunitats pageses que van construir l'ermita de Força Real i després un oratori perquè fes el paper de *conjurador*. Quan venia l'amenaça del llamp, la població i el capellà en processó hi pujaven per recitar una fórmula de conjuració en català antic: "*Sant Joan, Sant Mateu, Sant Marc i Sant Roc, guardeu-nos de pedra i de foc (llamp). Sant Lluç, Santa Creu i Santa Bàrbara, no ens deixeu.*"

Les ruïnes de la torre de senyals del castell de Força Real es van utilitzar per construir l'absidiola de la capella dedicada a Santa Maria

Els talents dels balcons

Diverses finques d'oliverars al voltant de Millas produeixen un oli d'oliva que ja compta amb el certificat Agricultura Biològica o està en procés de conversió. Per a garantir un oli de qualitat, aquestes finques controlen totes les etapes des de la plantació de les oliveres fins a la collita i, després, des del procés de producció fins a l'emmagatzematge i l'embotellament.

2 Força Real – Bélesta

1/2 Força Real – Caladroy

Distància: **5,88 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **1h50**

Desnivell + : **125 m**

Desnivell - : **260 m**

Sortida: Al peu de l'ermita, agafeu el corriol que voreja la capella pel nord.

1. Travesseu la carretera departamental D 38 i continueu fins al coll del Bou, seguint la direcció de tornada del "sender botànic i de descobriment de Força Real". Al coll, us podreu aturar i gaudir així de la vista que ofereixen els primers miradors de l'eco-itinerari dels balcons del Canigó.

2. Des del coll del Bou, tot just després a la dreta, agafeu una pista per uns quants metres i després a la vostra esquerra el corriol en balcó corresponent al "circuit de Montner - Força Real". Continueu per aquest itinerari, aproximadament un quilòmetre, fins a atènyer una carretera asfaltada al mig de les vinyes.

3. Gireu a l'esquerra, deixant a la dreta el circuit que heu seguit fins aquí. Continueu 350 metres fins a la cruïlla amb la carretera D 612 i després gireu a l'esquerra. Al coll de la Batalla, preneu la D 38 i seguïu-la durant 350 metres fins a arribar, visible a la vostra dreta, a una pedra dreta.

Entre la vegetació típica de la màquia, el pi marítim és originari de la conca mediterrània

4. A l'altura de la pedra, deixeu la carretera i preneu una pista DFCI que travessa la vinya de Caladroy. Uns 700 metres més endavant, deixeu a la vostra dreta la pleta abandonada de la Pèira Dreta i continueu fins a una cruïlla marcada per la presència d'un gran roure. Voregeu l'arbre per la dreta i continueu a la vostra esquerra fins a arribar, un quilòmetre més endavant, al castell de Caladroy.

Arbust de mida mitjana, l'estepa blanca resisteix bé els períodes d'aridesa

Coll del Bou

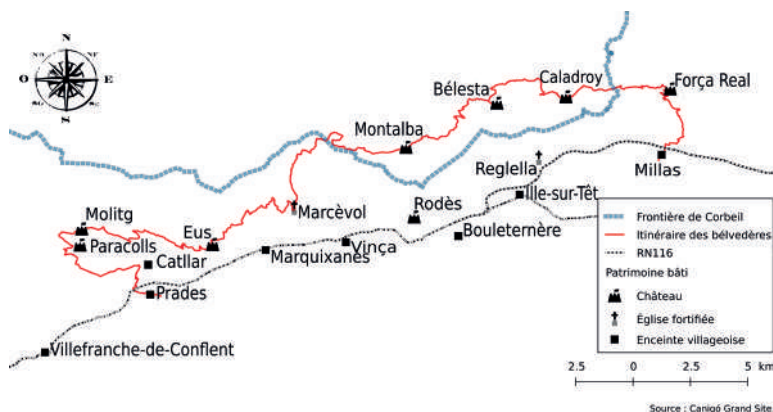
Les ovelles són apreciades pel formatge deliciós o els tendres anyells que produeixen, però també per la funció del ramat en el manteniment dels paisatges.

Un batre d'ulls al coll del Bou

"Des d'allà dalt, observo la vall. Tinc temps. L'aigua fa moure els vessants, però també els estabilitza i permet que les plantes creixin. Els habitants dels balcons ho saben, s'han aliat amb aquesta terra per fer-ne la seva llar proveïdora. I des de llavors el temps s'ha accelerat. En un batre d'ulls, les cases, les carreteres, s'han multiplicat. Què passa quan tanco els ulls? Què passarà quan els torni a obrir?"

La història de l'ocupació humana dels balcons ha conegut fluctuacions des de la fi de la darrera glaciació fa uns 15.000 anys. Els períodes de refredament general van provocar així l'alternança de fases de desbrossament intens i després de retorn de la bosquina. Aquestes transformacions de la coberta vegetal estan en part vinculats a la presència humana i a la seva manera d'utilitzar el medi com a hàbitat, recurs alimentari, lloc de producció agrícola, espai de lleure i de recuperació o fins i tot de suport a la producció d'energia.

Indret que separa els territoris de Millas i Montner, el coll del Bou recorda l'existència de la frontera històrica sorgida arran del Tractat de Corbeil (1258). Agrupa molts feus i possessions a banda i banda de la frontera entre el Regne de França i la Corona d'Aragó, contribuint a l'aparició del significat de la "nació". Avui simbolitza la convivència de llengües, de cultures i d'identitats entre el Lleugadoc i Catalunya.

Frontera de 1258 als balcons

Els talents dels balcons

Ara sou en una cruïlla de camins. Bifurqueu cap a Corneilla la Rivière per una volta d'excursió local o seguïu el sender botànic que serpenteja cap a Millas. També podeu enfilar-vos amunt i continuar l'itinerari dels balcons nord a cavall.

Peyre drète

Orri de pedra seca que s'utilitzava per a la munyir les ovelles i les cabres i per a l'elaboració dels formatges

Una vetlla de prop de 5.000 anys a Caladroy

"Quan les valls hospitalàries i fèrtils que veieu avui dia eren extensos pantans, els homes del neolític les abandonaven. Preferien els turons de la muntanya mitjana, més sans i amb un clima més suau que l'alta muntanya. Fou allà on es van establir, substituint progressivament la caça i la collita per la ramaderia i l'agricultura. Quin tragí en aquesta terra dels balcons nord durant 5.000 anys per a un poble que va optar, amb tot, per assentar-s'hi."

La longevitat de la societat agropastoral als balcons nord ha deixat moltes empremtes en el paisatge. Primer de tot, hi ha els dòlmens i els menhirs com el del Pèira Dreta que va vetllar, erigit, a Caladroy fins a mitjan segle XIX. Després, els entorns oberts de prats de pastura i de prats estacionals que donen un aspecte enjardinat al paisatge. Finalment, els diferents tipus de construccions agrícoles anomenades casot, cortal o simplement granja, que fiten els camins donant testimoni d'una intensa activitat pastoral passada.

Més a prop nostre, a l'hivern de 1943-1944, la Resistència es va organitzar al Mas Pleus, no gaire lluny d'aquí, per combatre l'ocupació alemanya al costat dels republicans espanyols. Amb el suport i proveït pels habitants, el maquis Henri Barbusse continua viu en els records. Una tanca de xiprers que voreja una vinya porta encara el nom de "vinya de l'alemany" en record de l'enemic abatut i enterrat aquí fins al 1960 quan el cos del soldat va ser retornat a la família.

Estela que commemora el maquis Henri Barbusse situat prop del coll de la Batalla

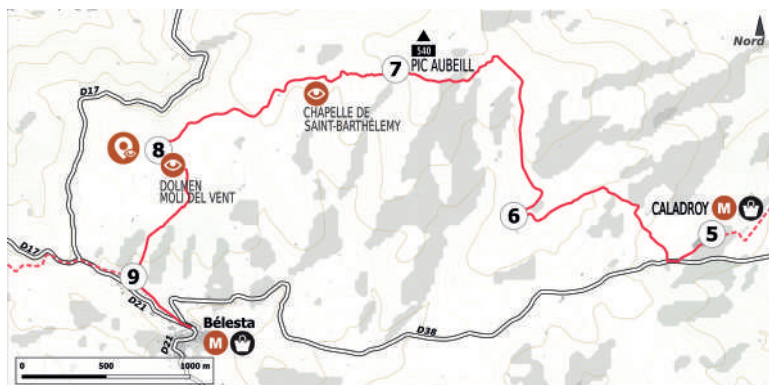
Els talents dels balcons

La gestió de la vinya, des de la poda a l'hivern fins a la verema, ocupa una gran part de l'any del viticultor. Tota la singularitat de la terra es revela aleshores amb el seu saber fer durant el període de vinificació. En poques setmanes, l'alquímia es produeix amb la feina dels llevats. Procés complex i viu que, associat a una criança a la bota, al tonell, a la barrica o a l'ampolla, dona al vi el seu caràcter i la seva tipicitat.

2 Força Real – Bélesta

2/2 Caladroy - Bélesta

Distància: **6,57 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **2h10**

Desnivell + : **176 m**

Desnivell - : **137 m**

5. Travesseu el clos de Caladroy i incorporeu-vos a la carretera D 38 que s'ha de seguir uns 80 metres cap a Bélesta, i després agafeu el camí situat a la vostra dreta. Aneu cap al nord-oest uns 600 metres i després gireu cap a l'oest-sud-oest i desemboqueu 650 metres més endavant en una pista de DFCI.

6. A la pista, continueu cap al nord-est i després cap al nord durant un quilòmetre per arribar al GR®P Tour des Fenouillèdes (marques grogues i vermelles). Uns metres més endavant, gireu a l'esquerra per un petit sender i, a continuació, agafeu la pista DFCI a la dreta.

7. Al peu del pic Aubeill (deu minuts anar i tornar), agafeu el sender de la vostra esquerra, encara sou al GR®P. Deixeu a mig camí la capella de Saint-Barthélemy i agafeu la pista DFCI. Gireu a l'esquerra i continueu 600 metres fins al nivell de dos roures situats a banda i banda de la pista. En aquest indret, a un centenar de metres a la dreta, podeu fer cap al segon mirador que ofereix, entre altres, una vista espectacular del llac Caramany.

Senderisme pels balcons, la felicitat de ser-hi

8. Agafeu el camí de l'esquerra i voregeu el dolmen del Molí del Vent. Després de les ginestes, gireu a la dreta per una pista que uns 150 metres més enllà continua per un petit sender ombrejat. Travesseu una altra pista per continuar pel sender oposat i baixeu en direcció al sud-oest.

9. A la intersecció situada a l'altura de les primeres cases de Bélesta, teniu l'opció de continuar a la dreta cap a Montalba le Château o bé, sortint del GR®P, arribar-vos al poble.

Construcció megalítica, el dolmen servia de cambra sepulcral

Castell de Caladroy

Aquest castell d'origen medieval (s. XI), flanquejat per torres, s'aixeca avui enmig de la vinya

Com un brillant en una cadena d'or

Aquest vers de Jacint Verdaguer, evocant el Canigó, és testimoni del caràcter preciós i preuat d'aquest territori. Des del clos vitícola fins al jaciment de granat, Caladroy reflecteix amb gust la riquesa evocada pel famós poeta català. Des del celler de venda instal·lat a la capella primitiva fins a la capella del segle XIX, des de la torre quadrada del segle XIII fins l'edifici principal de la Belle Époque, l'arquitectura del castell encarna una remodelació perpètua de les construccions humanes en la confluència d'estils.

És també la confluència entre la Mediterrània i el massís del Canigó que dona als balcons nord una insolació generosa, la humitat i el vent que protegeix la vinya dels atacs dels fongs. Juntament amb la textura dels sòls esquistosos i la seva composició mineral, aquestes condicions climàtiques propícies a la viticultura revelen una terra d'expressió original.

És un cop més la història d'una confluència, la de dues plaques continentals que, en superposar-se, acabaran transformant les roques que les componen sota l'efecte combinat de fortes pressions i de la temperatura. El contacte entre una bossa de granit procedent de les profunditats de l'escorça terrestre amb les roques superficials ha contribuït a la formació del granat. Aquest mineral compost de silicat (família propera al quars) s'associa amb l'alumini i el ferro, cosa que dona al granat de Perpinyà el seu bonic color vermell profund.

El celler de degustació es troba a l'antiga capella

Els talents dels balcons

Si bé el jaciment de granats de Caladroy s'esmenta al segle XVIII, la pedra s'utilitza en l'art religiós des del segle XVII. La fama dels joiers catalans es va desenvolupar al segle XIX amb la talla dita "de Perpinyà", en facetes a la part superior de la pedra. Des de la darreria de l'any 2018, la Indicació Geogràfica Granat de Perpinyà protegeix i valoritza aquest saber fer ancestral.

Dolmen del molí del vent

El Dolmen del Molí del Vent disposa d'un passadís d'accés amb grans lloses

Terra d'acollida, un patrimoni mil·lenari

Des de fa molts milers d'anys, aquest territori proporciona a l'home tot el que necessita per desenvolupar-se. Sòls per domar i així alimentar el bestiar; pedra, ferro i fusta per construir la llar; aigua per regar els conreus i establir-se indefinidament. Avui dia els habitants dels balcons nord volen preservar aquest recurs i l'utilitzen respectant els equilibris naturals de la millor manera.

Al neolític, probablement el territori va ser habitat primer de forma temporal. Després algunes comunitats s'hi van instal·lar progressivament. Per enterrar els morts, construïen dòlmens de granit o gneis com el del Molí del Vent. Les excavacions realitzades als anys noranta són testimoni d'una ocupació gairebé permanent dels indrets durant períodes molt llargs (aquí entre -2500 i -1800 aC).

Un altre testimoni, les coves de Bélesta es troben situades en un massís calcari. Aquest conjunt de cavitats d'una dotzena d'estances, excavades per l'acció de l'aigua, es va utilitzar com a sepultura col·lectiva durant l'edat del bronze (entre -3000 i -1000 aC). Els objectes d'os, sílexs i ceràmiques descoberts per les excavacions del 1983 s'exposen avui dia al castell-museu de Bélesta. Més a prop nostre, els pastors van utilitzar la primera estança com a refugi per als ramats.

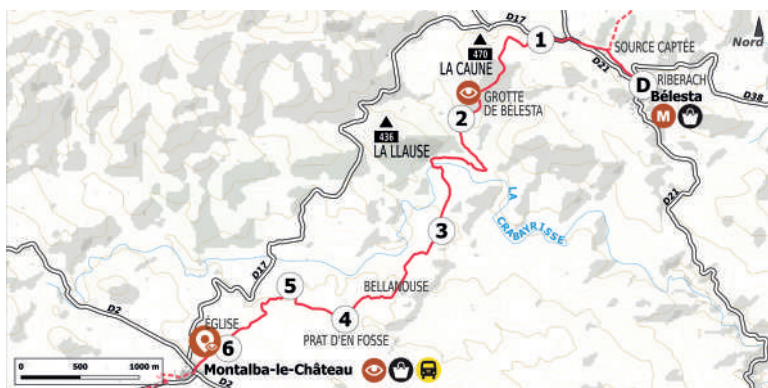
Les col·leccions arqueològiques del castell-museu provenen principalment de la cavitat de la Cauna de Bélesta

Els talents dels balcons

Produir de forma sostenible és l'opció de la qualitat dels productes, però també de la qualitat de vida. Recórrer a peu els balcons nord i descobrir-ne els talents al tombant del camí és una invitació a més proximitat en les nostres maneres de consumir. Aquesta muntanya viable i habitable ofereix una visió dinàmica i viva del seu patrimoni, els visitants del qual són la part interessada.

3 Bélesta – Montalba-le-Château

Distància: **7,35 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **2h25**

Desnivell + : **232 m**

Desnivell - : **149 m**

Sortida: Del poble, a l'altura de l'hotel Riberach, continueu uns 80 metres per la D 21 cap a Montalba le Château i després agafeu el carrer de la dreta i continueu tot recte pel camí de terra. A la intersecció amb el GR®P Tour des Fenouillèdes (marques grogues i vermelles), a l'altura de la font captada, deixeu a la vostra dreta la part de l'eco-itinerari que arriba a Força Real. Continueu recte fins a la cruïlla següent i agafeu la D 21. Continueu per aquesta carretera uns 80 metres i després cap a l'oest per la D 17. A 150 metres, agafeu la sendera d'Emilie situada a la vostra esquerra.

1. Passeu per davant del bosc de cedres, després voregeu el turó de la Cauna i preneu la petita pista que baixa. Uns metres més enllà arribareu a l'entrada de la cova de Bélesta on s'han trobat restes arqueològiques que són testimoni de l'existència d'un hàbitat que es remunta a més de 4.500 anys. Continueu el vostre camí baixant cap a la intersecció amb una pista DFCI.

2. Quan arribareu a la pista, preneu a la dreta i 50 metres més enllà, a la cruïlla següent, gireu a l'esquerra i seguiu un camí que voreja una vinya. Baixeu cap a la riera de Crabayrisse i uns vint metres abans agafeu un petit corriol a la dreta. Continueu 150 metres més i traverseu la Crabayrisse. 350 metres més enllà, el sender en direcció oest s'orienta cap al sud. Continueu durant 700 metres fins a atènyer la intersecció amb una pista DFCI.

Damunt les teulades de Bélesta

3. Agafeu la pista en sentit pujada i continueu per 1,3 quilòmetres en direcció sud-oest a través de les vinyes i els vergers de la Bellanouse.

4. A la intersecció en forma d'Y del Prat d'en Fosse, deixeu la pista DFCI i agafeu el camí de la dreta durant un centenar de metres. Continueu uns 400 metres i, a la següent bifurcació, gireu a la dreta.

5. Deixeu la pista a la vostra dreta i gireu a l'esquerra en direcció sud-oest 850 metres.

6. A l'altura de l'església de Notre-Dame-de-l'Assomption, podeu fer cap al tercer mirador i gaudir de la vista de Montalba le Château. El poble ja és a poques passes.

De camí cap a l'església de Notre-Dame-de-l'Assomption de Montalba le Château

Bellanouse

Paisatge entorn de Montalba

Un poble, un altiplà, tallats en granit

"La història d'aquest poble i de l'altiplà que porta el seu nom ens recorda que l'assentament humà no deu res a l'atzar. Sòls fèrtils, fàcils de treballar amb un clima sa i suau en són els ingredients bàsics. Però és la seva posició en una via de pas que permet comunicar pobles i valls la que marcarà profundament aquest territori."

Els paisatges al voltant de Montalba estan dibuixats en granit. Aquesta roca, avui molt dura, es pot reconèixer en els caos rocosos de l'altiplà. Per la seva resistència, es va utilitzar en la construcció de granges i terrasses de pedra seca. Amb tot, durant el terciari, un clima càlid i humit va alterar la cohesió dels minerals que la componen, i la va reduir a l'estat de sorra. Són aquestes precioses superfícies planes d'altitud mitjana que van permetre l'assentament i la prosperitat de les comunitats agropastorals.

L'ocupació des de l'època prehistòrica és la prova d'aquesta situació favorable. Al segle XI, es va estructurar un primer nucli de població al voltant de la seva església primitiva. Però fou entre els segles XII i XIII, amb la construcció del castell i les seves muralles, quan el poble va adquirir la seva característica morfologia castral. Pel que fa a altres pobles de balcons nord, la fortalesa és un símbol de la seva posició fronterera entre el Regne de França i els comtats nord-catalans. El castell i els seus voltants són Monument Històric des del 1974.

Caos granític de Montalba le Château

Els talents dels balcons

El clima dels balcons, enretirat del massís i banyat per la influència de la Mediterrània, és un dels més bonancencs del territori francès. Juntament amb els terrenys constituïts de sorres granítiques profunds i drenants de l'altiplà de Montalba le Château, crea unes condicions favorables al conreu de l'ametller, un arbre típicament mediterrani.

4 Montalba-le-Château – Tarerach

Distància: **8,57 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **2h40**

Desnivell + : **201 m**

Desnivell - : **138 m**

Sortida: A la cruïlla entre les carreteres departamentals D 17 i D 2, agafeu el carrer de Balandras i pugeu pel carreró fins al peu del castell. Deixeu a la vostra dreta una placeta i continueu cap a l'oest pels carrers del Cers i del Carlit, i després cap al sud-est pel carrer de Roumenga. Continueu fins a la D 17 i gireu a la dreta, en direcció a Tarerach durant 1,4 km. Deixeu la Fenolleda, una regió natural i cultural d'Occitània, cap al Conflent, la regió natural i històrica de la Catalunya Nord.

1. Just després del senyal que indica una intersecció amb una carretera secundària, gireu a la dreta i seguiu la pista orientada nord-est durant 600 metres. Continueu cap a l'oest en una distància de 900 metres.

2. A la cruïlla amb una petita carretera asfaltada, gireu a la dreta i continueu cap al nord-oest, deixant a mà dreta, a uns cinquanta metres més lluny, la pista DFCI. A mesura que aneu avançant, la carretera dona pas a una pista de terra, sempre orientada nord-oest. Deixeu enrere un camí a la vostra dreta i un altre camí a la vostra esquerra, i, a la cruïlla següent, agafeu la pista de la dreta en direcció al nord.

3. Al peu de Serrat de l'Ours, voregeu-lo en direcció est durant poc més de 350 metres i després en direcció nord-est durant 600 metres.

Castell de Montalba

A la cruïlla en forma de peu d'oca, agafeu el camí de l'esquerra orientat nord-oest, durant 450 metres.

4. Al petit casot deixeu el GR®P Tour des Fenouillèdes (marques grogues i vermelles) i gireu a l'esquerra cap al sud-oest durant uns 700 metres. Més endavant, continueu 450 metres pel camí en direcció oest-nord-oest i, de nou, 450 metres cap al sud. A la intersecció amb una carretera asfaltada, gireu a la dreta i continueu 500 metres cap al sud-oest.

5. A l'encreuament, gireu una darrera vegada a mà dreta i continueu durant un quilòmetre per la carretera que porta al poble de Tarerach.

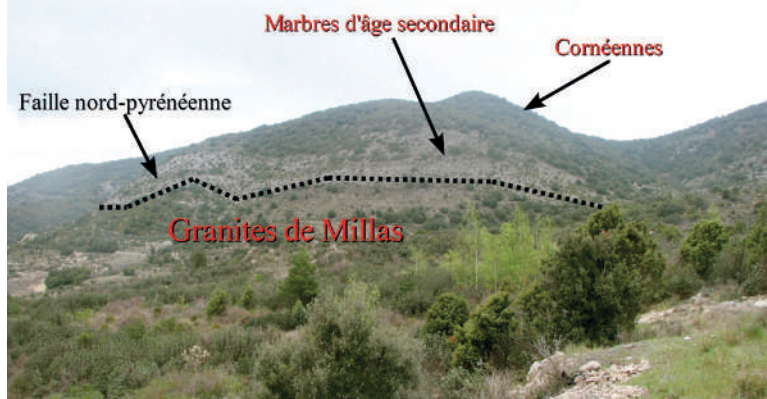

Muret de pedra seca

Les Moles: l'alvéol de Tarerach

Ouest

Est

Representació de la falla nord-pirinenca al paisatge dels balcons

Entre falla i frontera

Des de la falla nord-pirinenca fins a la frontera històrica entre el Lenguadoc i Catalunya, els balcons són terres de trobada i d'intercanvi. Si bé la diversitat d'aquest territori no sempre s'ha expressat en pau, la necessitat de preservar-ne la riquesa és majoritària avui dia.

Al còl de las Auzinas, la falla nord-pirinenca marca el límit entre l'escorça europea i l'escorça ibèrica. Més que dos continents, són dues èpoques que es toquen. En efecte, el granit de Millas que data de l'era primària (cadena herciniana) solapa les calcàries del secundari del triàsic i del juràssic. A l'altura de l'alvéol de Tarerach, els granits alterats pel clima tropical de l'era terciària es troben avui en estat de sorra. Els habitants dels balcons ben aviat van explotar i conrear aquestes superfícies d'erosió planes.

Però aquesta terra fèrtil va ser també escenari d'enfrontaments entre les poblacions locals i els *soldats vagabunds*. Acomiadats pel rei d'Anglaterra el 1360, aquests brigants van saquejar el Lenguadoc i després el Rosselló a partir del 1361. El 1364, al Roc del Moro, els homes de Vinça, dirigits pel veguer de Villefranche-de-Conflent, van apostar dos ginyes de tir per atacar les companyies de *soldats vagabunds* que s'havien apropiat del poble de Tarerach. En pocs dies van ser expulsats i el poble pres per les armes.

Els soldats vagabunds, més amunt, a la batalla de Brignais, prop de Lió (1362)

Els talents dels balcons

Si bé la terra dels balcons nord sempre s'ha dedicat al conreu de la vinya, el desenvolupament de la viticultura va aparèixer a principis del segle XX per tal d'afrontar els reptes de l'agricultura moderna.

Amb aquest conreu es van desenvolupar les tècniques de vinificació que es van transmetre als nombrosos cellers cooperatius que es van crear aleshores. Avui dia, el saber fer vitícola s'expressa a les diferents zones que marquen la ruta, que a Tararach amaga en particular una de les vinyes de més altitud del departament.

5 Tarerach – Arboussols

Distància: **6,64 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **2h20**

Desnivell + : **257 m**

Desnivell - : **212 m**

Sortida: Del poble de Tarerach, a la cruïlla de la carretera de Vinça (D 13) i el carrer de les Vignes, pugeu per aquest carrer fins a l'aparcament. Agafeu el primer carrer a la dreta i després, a mà esquerra, preneu el carrer de les Mimosas. Continueu endavant pel carrer dels Lauriers i després cap al sud per un camí de terra.

1. A la cruïlla, un centenar de metres després del pontet de pedra, agafeu el camí de la dreta en direcció sud-oest uns 150 metres. A continuació, enfileu-vos per un pas força dret cap al sud uns 630 metres. Una panoràmica de Força Real us recompensarà, amb als seus peus la plana del Rosselló vorejada per la Mediterrània.

2. A una altitud de 689 metres, l'itinerari dels miradors travessa el GR®36 (marques blanques i vermelles). Els dos itineraris se segueixen, baixant cap al sud, durant més de dos quilòmetres, de vegades passant per la pista, de vegades agafant senderes paral·leles.

3. A la cruïlla amb la carretera asfaltada, agafeu a mà dreta el camí de Campoussy per arribar al llogaret de Marcèvol. Després de les primeres cases, torneu a girar a la dreta i continueu per la travessa del Papelin. A la intersecció següent, podeu girar a l'esquerra cap a la carretera departamental D 35c o agafar un lleuger desviament per l'església de Nostra Senyora de les Grades del segle XI.

Passeig fins a Marcèvol, guiat per dues parets de pedra seca

4. A prop del priorat de Marcèvol, també podreu entretenir-vos al quart mirador de l'eco-itinerari i/o visitar, quan sigui obert, el priorat. Després continueu cap a Arboussols per la D 35c i uns 300 metres més enllà deixeu la carretera i agafeu una petita sendera a mà esquerra que s'endinsa al bosc. Passeu un petit tàlveg i continueu el camí en direcció sud-sud-oest. Després de 800 metres, el camí gira i puja cap al nord-nord-oest.

5. A la cruïlla amb la carretera departamental D 35c, agafeu a mà dreta i seguiu la carretera durant 800 metres abans d'arribar al poble d'Arboussols.

Imprescindible: la visita del priorat

Priorat de Marcèvol

Façana del priorat de Marcèvol

Patrimoni i memòria viva al priorat

El priorat de Marcèvol, un edifici de proporcions generoses, és excepcional al Conflent. Conjunt religiós únic que va pertànyer a l'ordre del Sant Sepulcre, va conèixer un desenvolupament important entre els segles XII i XV en una gran part del territori. Avui restaurat i preservat durant gairebé 50 anys per la fundació del mateix nom, acull un programa d'acció cultural dinàmica als balcons nord.

Construït en granit local, algunes peces de la façana com la finestra principal o el timpà estan fetes de marbre blanc. El ferro utilitzat com a matèria primera per al portal del priorat prové d'un dels jaciments del Canigó. Baix en carboni, era fàcil de treballar. Les darreres mines actives van tancar a principis dels anys noranta. Al Conflent i a l'Alt Vallespir es poden veure molts vestigis d'aquesta explotació multisecular.

El poble d'Arboussols, situat a la rodalia, va gaudir de la protecció del priorat, utilitzat com a fortalesa durant els atacs. Es va desenvolupar, gràcies a l'activitat dels canonges, fins al 1790, quan la llei de separació dels béns de l'Església i l'Estat va obligar a tancar els edificis religiosos que no eren parròquies.

Poble d'Arboussols des de Marcèvol

Els talents dels balcons

Actualment els balcons han retrobat la calma i són terrenys propicis per a la ramaderia lletera. Els ramats, ara menys nombrosos, hi viuen tot l'any sense necessitat de transhumar. Les cabres són benvingudes en aquests espais que, sense la seva intervenció, es podrien cobrir de malesa ràpidament. La producció formatgera de qualitat i el paisatge formen aquí una bona combinació.

Arboussols

El priorat de Marcèvol pren cura dels seus voltants

A l'origen dels paisatges, hi havia l'aigua

"Impregneu-vos dels grans espais que s'estenen davant els vostres ulls. Escolteu el so del vent. Imagineu les valls sota el glaç, des d'on només sorgeix un cim com una talaia, un far, una fita. Després ve el desglaç, els torrents traginen les pedres, esquincen la terra dels vessants devastats. Aviat tornaran a estar verds, aviat els boscos tornaran a créixer. Aviat també els homes i les dones..."

L'acció erosiva dels torrents i les glaceres arrenca i desplaça els elements que formen la muntanya per recrear paisatges aigües avall. Avui dia aquest caràcter dinàmic i viu encara és apressant. Violents esdeveniments climàtics, propis del massís del Canigó, provoquen periòdicament importants esllavissades de terra. El trist record de l'*Aiguat* de 1940 continua viu a la memòria del paisatge i dels habitants dels balcons.

Així, el mite dels paisatges mediterranis exuberants i fèrtils s'ha de relativitzar per l'erosió espectacular dels sòls tous sorgits de l'època del quaternari (-2,5 MA fins als nostres dies). Amb tot, si els desbrossaments massius van desestabilitzar els sòls al neolític, el conreu del territori ha produït paisatges que es poden qualificar d'estables. Aquí, el massís encara sorprèn l'observador posant en dubte la idea d'una erosió agressiva i contínua sota el clima mediterrani.

Villefranche-de-conflent transfigurada per l'Aiguat de 1940

Els talents dels balcons

A més de la programació i de les accions adreçades als escolars, la fundació del priorat de Marcèvol porta a terme accions per reconquerir paisatges i potenciar els voltants de l'indret mitjançant l'agroecologia. Al cor del projecte, hi ha una plantació de plantes de fragàncies medicinals i aromàtiques amb un hort d'ametllers. La creació d'un centre de recursos, espai d'experimentació, d'educació i de recerca participativa, té la voluntat de fer viure el lloc i el projecte.

6 Arboussols – Eus

Distància: **4,73 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **1h35**

Desnivell + : **70 m**

Desnivell - : **264 m**

Sortida: A l'entrada del poble, a la cruïlla entre la carretera departamental D 35 i el carrer de la Coopérative, agafeu aquest últim carrer. A la intersecció següent, gireu a la dreta i preneu el camí d'Eus. Deixeu a la vostra dreta l'aparcament, el camí de Sainte Eulalie i 250 metres més endavant, el camí dels Pardals; després continueu 80 metres cap al sud-oest fins a la propera intersecció.

1. Quan arribareu a la cruïlla, amb el camí de la Coma a la vostra esquerra, deixeu aquest camí que us permetrà arribar a Marquixanes i continueu 200 metres sense deixar el camí d'Eus.

2. Deixeu la carretera per un petit corriol i, després, 200 metres més endavant, arribeu-vos-hi. Deixeu un primer camí a mà esquerra i, trenta metres més endavant, un altre a la dreta. Després de dues giragonses, continueu 300 metres en direcció nord-nord-oest i, tot seguit, el mateix cap al sud-sud-oest. Deixeu la pista i preneu, uns 600 metres, un camí sempre en direcció al sud-sud-oest.

3. A 588 metres d'altitud, entreneu al bosc de domini públic de la Castellana. Deixeu a la vostra dreta una sendera que s'enfila cap al nord-oest i baixeu pel corriol orientat a l'oest i després al sud-sud-oest després de 750 metres.

Eus, un dels pobles més bonics de França

4. A l'altitud de 547 metres, traverseu la pista DFCI que porta a Marquixanes i continueu en direcció sud-sud-oest. Deixeu provisionalment el bosc de domini públic i voregeu-lo pel seu marge durant 350 metres. Travesseu-lo per darrera vegada durant un centenar de metres i continueu pel camí que obliqua cap al sud i que, 400 metres més endavant, es dirigeix cap a l'oest. Recorreu un centenar de metres més.

5. Al sector de Terrades, a la intersecció amb un altre camí, continueu tot recte i, després de 500 metres, traverseu el còrrec de Ribelles. Baixeu cap al sud-sud-est i 100 metres més avall, deixeu un primer camí a la dreta i després un altre, sempre a la vostra dreta. Aquest és el camí que baixa del llogarret de Coma. Continueu baixant un centenar de metres sempre en la mateixa direcció, fins a arribar al poble d'Eus.

Sender a prop d'Arboussols

Eus

Una pausa-contemplació a la terrassa amb vistes

Fa bo de viure a Eus

"Si hi ha llocs que encarnen la idea de balcó del Canigó, mirador històric, Eus n'és un d'ells. Ofereix un ambient que convida a la contemplació, a la immersió en aquest gran paisatge mític que sembla suspès en l'espai i en el temps. I, alhora, amaga aquesta dimensió creativa, aquesta dinàmica singular on simplement ve de gust voler viure-hi."

La seva trama urbana a partir del model dit de *l'encastellament* presenta una agrupació de l'hàbitat al voltant d'un castell construït al segle XI a la ubicació actual de l'església. Aquesta construcció sobre una penya rocosa va suposar en aquell moment el desplaçament de l'antic poble situat més avall i el desplegament d'un hàbitat en terrasses que combina amb elegància els flancs dels balcons.

Si bé és un dels pobles més bonics de França, és també un poble viu i que vol continuar sent-ho. Eus ha atret des de fa dècades visitants curiosos, mecenes de patrimoni o artistes de renom. Units a la riquesa d'aquests balcons nord, els habitants d'Eus no planyen esforços en una dinàmica de benvinguda i de valoració de molta qualitat d'aquest bé comú que ofereixen per compartir.

Els horts florits anuncien la primavera

Els talents dels balcons

Els sòls al voltant d'Eus són al·luvions d'argila arenosa. Aquests sediments es van dipositar durant l'era quaternària (és a dir, fa uns 2,5 M d'anys) per l'acció successiva del glaç durant les glaciacions i la dels torrents de desgel en períodes interglacials. Permeables i drenants, aquests sòls són propicis a l'arboricultura, que s'ha desenvolupat bé als balcons nord des de mitjan segle XX, sobretot gràcies a les xarxes de canals de reg. Conreats en vergers, els préssecs, els albercocs, les peres, les pomes i fins i tot les cireres dels balcons es troben també a vegades en agricultura ecològica, als establiments dels productors o als mercats locals.

7 Eus – Molitg-les-bains

Distància: **9,44 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **3h30**

Desnivell + : **484 m**

Desnivell - : **255 m**

Sortida: Des de l'ajuntament, baixeu cap a l'oest del poble per la carretera D 35b fins al cinquè mirador, que ofereix una vista espectacular del poble d'Eus.

1. Al revolt en giragonsa que gira cap al poble, preneu a la dreta i endinseu-vos pel camí de Rogeres. Seguiu-lo fins a les darreres cases, allà on el camí asfaltat dona pas a una pista de terra. Uns quants metres més endavant, a la vostra esquerra, traverseu el pont sobre el còrrec de Sant Vicenç i continueu en direcció cap al sud i després cap a l'oest.

2. Al final de la pista, continueu pel sender en direcció nord-oest que envolta la muntanya fins al tàveg del còrrec de les Teixoneres. Travesseu aquest rierol i seguiu el corriol que s'enfila pel bosc i desemboca al lloc dit de Gratallops. Voregeu-lo pel nord i, a l'extrem de la clariana, agafeu el camí al marge del bosc, orientat al sud i després al sud-est.

3. A la cruïlla amb un altre itinerari de marques grogues, continueu a la vostra dreta pel sender orientat a l'oest i després cap al nord-oest. Seguiu-lo durant 1,5 quilòmetres.

4. A la capella de Sant Jaume de Calaons, a l'altura de la zona de pícnic, gireu a la dreta per seguir la pista sempre en direcció nord-oest. 500 metres més enllà, just després d'una giragonsa, preneu un petit corriol a la dreta que també s'enfila cap al nord-oest.

Eus i la seva bonica església de Sant Vicenç de Dalt

5. A l'altura de la carretera departamental D 619, gireu a l'esquerra i seguiu-la durant 1,8 quilòmetres.

6. A la primera intersecció a la dreta, agafeu la pista que s'enfila cap al sud-est. Uns metres més amunt, la pista dibuixa una giragonsa i s'orienta cap al nord-oest, seguiu-la. A la cruïlla següent, continueu cap al nord-oest i després cap a l'oest per la travessa de Sournia durant una mica més d'un 1,6 quilòmetres.

7. A la intersecció entre la travessa i el carrer Cap de la Vila, gireu a l'esquerra per aquest darrer i, vorejant el carrer Major, arribareu al centre de Molitg les Bains.

Molitg les Bains i la seva arquitectura de les termes de la Belle Époque

Sant Jaume de Calaons

La capella és una ermita coneguda per la seva tranquil·litat des del segle XVII i fins avui

Entre els paisatges habitats i l'espiritualitat

"Entreu aquí al darrer sector dels balcons nord, falcat entre el Madres i el Canigó. Com més ens acostem al massís, més el paisatge imponent impressiona i sembla que ens domina. Aquesta impressió de frontera, de franja, va portar les comunitats dels pobles a erigir un santuari per anar-hi a resar al límit de la parròquia o a celebrar aplecs, els pelegrinatges populars i festius durant els quals esclatava la joia de viure dels catalans després de les restriccions de la quaresma."

Inicialment dedicades al pastoralisme, la part alta de Catllar era recorreguda per ramats d'ovelles i de vaques. Després d'un curt hivern a la vall, s'enfilaven gradualment cap a les pastures de més altitud, aprofitant la mitja temporada dels prats assolellats dels replans glacials. En són testimoni les nombroses construccions de pedra seca, en particular les *feixes* (terrasses) i cabanes de pastors. Situat prop de la Tira de Catllar, l'actual "camí del Llenguadoc", marquen les antigues cabaneres de transhumància utilitzades des de l'edat mitjana.

Aquests camins, els feien servir també els habitants d'Eus i Marquixanes per a les processons del dilluns de Pasqua i l'1 de maig, dedicades a *Sant Jaume de Calaons*. La capella s'esmenta des del segle XIII com a església. Coneixerà diversos períodes d'abandonament i després de restauració entre el segle XVIII i finals del segle XX quan l'associació d'amics de Sant Jaume de Calaons es va comprometre amb el municipi a restaurar-la.

Al sender de la cabana a Catllar

Els talents dels balcons

Si bé aquestes terrasses assolellades són avui accessibles per a l'excursionista pel camí de les cabanes, l'activitat de cria hi perdura. Amb principalment ramats de bestiar boví de la IGP "Rosée des Pyrénées" i altres aus o porcs que trobareu als mercats de productors locals. Algunes granges també ofereixen venda directa, i també us acolliran en fondes de pagès.

8 Molitg-les-Bains – Prades

Distància: **10,89 km**

Traçat sobre el
mapa:

Durada: **3h50**

Desnivell + : **287 m**

Desnivell - : **536 m**

Sortida: A l'església, baixeu per les petites escales i continueu cap al sud pel carrer de l'Empedriada, i després gireu a la dreta pel carrer d'Avall.

1. A la carretera D 14a, a la sortida del poble, continueu tot recte cap al sud-oest. Continueu per la D 14 i, al cap de pocs metres, repreneu la D 14a que porta a Campôme.

2. Travesseu el pont sobre el riu de la Castellana i agafeu el segon carrer a l'esquerra. Pugeu una gran escala empedrada i continueu recte pel carrer de la Fontaine i la plaça de la Mairie, i davant vostre, pel carrer del Camí Clos.

3. A la intersecció amb el camí de Carmajó, agafeu-lo a la vostra esquerra. A l'enforcall següent, camineu 500 metres, deixeu el camí que baixa fins al castell de Paracolls i, a pocs metres d'allà, s'arriba al darrer dels sis miradors condicionats amb vistes a les ruïnes del castell i les termes. Repreneu l'ascensió cap a Fòrnols a 1,5 quilòmetres.

4. A la cruïlla següent, just després d'haver deixat a mà esquerra el camí de la capella Sant Cristau de Fòrnols, preneu per aquest mateix costat una sendera que va cap al sud.

Gorgues de la Castellana

5. Quan arribareu a la pista, gireu a l'esquerra per un centenar de metres, i després deixeu-la per tal de seguir un corriol que va cap al sud-est en més de 900 metres i s'orienta al nord-est durant 2 quilòmetres.

6. Quan arribareu al pont, preneu el sender de la vostra dreta cap a Vall-Ilàuria. Al cap de 150 metres, deixeu la pista i pugeu per un corriol.

7. A 404 metres d'altitud, baixeu per la carretera asfaltada cap a Prades. Després d'unes ziga-zagues, gireu a la dreta, voregeu un petit canal i després preneu a l'esquerra pel carrer dels Oliviers.

8. A la rotonda, seguiu la D 619 cap al centre de Prades. Després del pont, gireu a l'esquerra pel carrer de les Fabriques. 500 metres més enllà, agafeu a mà dreta les escales del carrer del Quintar. A l'església, voregeu-la per la dreta i, al cap d'uns quants metres, deixeu el carrer Victor Hugo i, a la dreta, agafeu el carrer de l'Hospice i després el carrer de Belfort. Continueu 80 metres pel carrer del Pérou i gireu a la dreta. Travesseu les avingudes del Général de Gaulle i del Général Roques i sereu a l'estació.

Castell de Paracolls

Des d'aquestes ruïnes, unes vistes precioses per descobrir

Els beneficis d'una muntanya llegendària

"Al fons de la vall s'escola la Castellana. Als seus gorgs encaixats brollen fonts termals. Al nord, sobreplomat, el poble de Molitg les Bains sembla que rega l'indret, que el comunica amb la resta del món. En mirall al sud, sobre una penya rocosa, les ruïnes del castell de Paracolls, vetllen aguantant l'impossible retorn de Guéralde, princesa romàntica de La Fada derrotada pel seu propi pare i senyor. I al damunt plana la meua mirada."

Les aigües termals de Molitg les Bains es coneixen des del segle XIII. L'origen de l'escalfor d'aquestes fonts és la infiltració de les aigües pluvials profundes i no el volcanisme. Els beneficis de les aigües per a la pell es deuen al seu contingut en bicarbonat, sodi i sofre, composició que adquireixen durant el seu recorregut en profunditat cap a la zona de granit. Pugen a la superfície gràcies a una zona de falles secundàries associades a la Falla de Prades.

Les primeres termes van ser construïdes a finals del segle XVIII pel marquès de Llupià, propietari de les fonts i senyor de Molitg les Bains. L'accés a les aigües era aleshores gratuït per als habitants del poble. Va ser gràcies a la família De Massia que les termes van prosperar al segle XIX amb la construcció d'edificis típics de l'arquitectura de la Belle Époque, poc freqüent a la regió. Finalment, la modernització realitzada pel nou propietari, Adrien Barthélémy, va donar lloc a la creació del primer establiment de la cadena termal del sol el 1947 a Molitg les Bains.

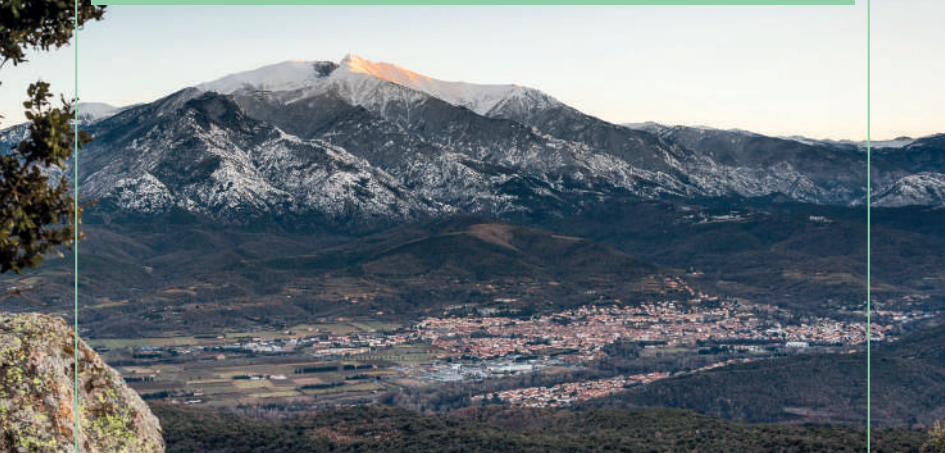
Enclavades a la vall de la Castellana les termes de Molitg les Bains

Els talents dels balcons

L'aigua, impetuosa i viva al curs sota dels torrents de muntanya, afluents de la Tet i de la Castellana, acull activitats de barranquisme. A partir de la primavera, equipats amb un vestit de neoprè, podeu viure una experiència aquàtica plena d'emocions immersos en un paisatge grandios i conservat.

Prades

A la vall de la Tet, la petita ciutat de Prades es troba al peu de la muntanya sagrada dels catalans

Prades, al peu del Canigó

La fundació de Prades continua sent un enigma, tot i que l'arqueologia demostra la presència d'una activitat humana al Conflent des de l'època romana. Una via romana, anomenada Via Confluentana, comunicava la capital Ruscino (Castell Rosselló) amb Llívia, ja que els romans van entendre ràpidament la importància d'aquesta via de pas que representa la vall de la Tet i les seves implicacions militars, econòmiques, socials i polítiques.

El 843, Carles el Calb va donar la vila de Prata, que significa "prat" en llatí, al seu fidel comte de Cerdanya-Urgell-Berga Suniefred. La ciutat es va veure fortament afectada per l'episodi bèl·lic que marcà l'inici del segle XIV, entre els regnes d'Aragó i de Mallorca, pel seu vincle amb el sobirà mallorquí. Lluís XIV, pel Tractat dels Pirineus (1659), va estendre el seu regne més enllà de les muralles de Perpignan. Al llarg del segle XVII, durant gairebé 80 anys, l'església de Sant Pere de Prades s'amplià per alçar-hi l'edifici que es pot admirar avui. Prades va gaudir un cert auge durant l'època moderna per guanyar importància, fins a esdevenir seu de vegueria el 1773, en detriment de Villefranche, i posteriorment subprefectura després de la Revolució Francesa. Grans industrials van finançar l'embelliment del Rosselló, com la família Pams, el castell del segle XIX de la qual és avui l'ajuntament, així com el castell de Vallroc. Alguns artistes es van instal·lar a Prades, com ara Gustave Violet i Joachim Eyt.

El mercat dels productors de Prades, cada dissabte al matí a la plaça de la República

Al segle XX, molts intel·lectuals es van refugiar a Prades, com ara el poeta Joan Alavedra o Pompeu Fabra, renovador de la llengua catalana. Pau Casals hi va arribar el 1936 fugint del franquisme. Deixaria la seva marca a la ciutat creant, el 1950, el Festival de Música de Prades, que se celebra encara cada estiu.

Els talents dels balcons

Als mercats locals, els productors dels balcons ofereixen un ampli ventall dels seus talents. En directe a les seves parades, s'hi troben productes frescos i saludables. Triar el que és local és participar en el manteniment de paisatges vius, de coneixements ancestrals i de la gastronomia catalana.

Villefranche-de-Conflent

Vista de la vila des de dalt

Un patrimoni mundial a les portes dels balcons nord

Aquest passeig pels balcons és una bona manera de poder observar-los. El ritme de la caminada convida a reflexionar sobre el pas del temps, les pràctiques que canvien, els paisatges que evolucionen. La memòria de les societats humanes s'expressa a través d'aquests paisatges, mosaics de coneixements de les comunitats locals. Conservar aquesta memòria també és compartir-la, transmetre-la. Preservar el vigor del patrimoni significa mantenir-lo viu.

Fundada al segle XI pel comte de Cerdanya, Villefranche-de-Conflent es desenvolupa al voltant de les seves franquícies (llibertats comunals) i de les activitats comercials en què comerciants i artesans de teles es fan pròspers al segle XIV. Fortificada a l'època dels reis de Mallorca, la ciutat va conèixer l'assalt de les tropes franceses fins a la seva unificació amb França el 1659. Vauban va consolidar llavors les fortificacions de la ciutat, va construir el Fort Libèria a la part alta de Villefranche-de-Conflent i va incloure la Cova Bastera a la xarxa càrstica de les coves de Canaletes per completar aquest sistema defensiu. Però no tothom accepta la pertinença a França i un petit grup de conspiradors va fomentar un complot contra els francesos el 1674. Denunciats per la filla d'un d'ells, enamorada d'un tinent francès, els caps principals van ser executats a Perpignan. Villefranche continuà essent ciutat de guarnició fins al 1925.

Tren groc en mirall

Patrimoni Mundial de la UNESCO pel seu patrimoni històric construït, Villefranche-de-Conflent és també un dels pobles més bonics de França. El famós Tren Groc us portarà a Latour-de-Carol, durant 63 km marcats per obres d'art destacades. La línia, construïda a principis del segle XX, trenca l'aïllament de les terres altes catalanes.

Els talents dels balcons

Els balcons presenten una gran diversitat de flors i períodes de floració, que evolucionen amb l'altitud, des del mar fins al cim del Canigó. Els apicultors produeixen així mels amb sabors variats, segon l'indret on es troben els rusc.

Un comportement soutenable

Un comportament sostenible

Excursions riques i variades...

Ser un viatger responsable i minimitzar l'impacte de la pròpia visita és fonamental per a la preservació del territori. El turisme sostenible és una manera de viatjar i d'explorar una destinació respectant-ne la cultura, l'entorn i els habitants.

Recomanacions generals

Respecteu la **natura (fauna, flora i sòl)** i no hi introduïu espècies exòtiques.

Mantingueu-vos en **senders marcats** i **acampeu** només en zones autoritzades.

Enceneu **foc** només en zones autoritzades.

Emporteu-vos les **escombraries**.

Porteu les **mascotes lligades** i controlades.

Circuleu i aparqueu **vehicles motoritzats** només per **carreteres i zones autoritzades**.

... sortint dels pobles dels balcons

Altres recomanacions

- Quan entreu a una àrea protegida, seguïu les recomanacions donades.
- Respecteu els rètols o altres equipaments.
- Respecteu qualsevol tipus de propietat privada (edificis, camps de conreu, etc.).
- Respecteu el patrimoni cultural (esglésies, ruïnes, muralles i altres edificis).
- Sigueu amables amb els habitants i els altres visitants.
- Respecteu la calma i la tranquil·litat dels llocs.

Recomanacions abans de sortir

- Si sortiu sols, indiqueu el vostre itinerari a una persona propera.
- No us sobreestimeu i escolliu-la segons les vostres capacitats físiques.
- Trieu la roba i el material adequats.
- Comproveu la previsió meteorològica abans de sortir i ajusteu el vostre itinerari segons les condicions anunciades.
- No us oblideu d'agafar prou aigua i menjar.
- Informeu de qualsevol anomalia d'itinerari a l'autoritat competent.

Com arribar-hi

Com arribar-hi

Des de Perpignan:

Bus per 1€: núm.200 Prades < > Perpignan - <https://www.laregion.fr/transport-pyrenees-orientales-regulier#Horaires-et-itineraires>

Tren per 1€ : Perpignan - Villefranche - Vernet: La circulació de trens continua interrompuda fins a nou avís. Hi ha establert un servei d'autocars. Més informació a l'aplicació i als llocs web SNCF <https://www.ter.sncf.com/occitanie/horaires/info-traffic-ter>

Vehicle: Prendre la carretera nacional RN116, Direcció Andorre-la-Vieille, que passa per la vall de la Tet, de Perpignan a Villefranche-de-Conflent.

Fins a Perpignan:

- **En menys de 2 h:** de Montpellier (1h42 – 155 km) ;
de Gérone (1h45 – 130 km)
- **En menys de 2h30:** de Barcelone (2h23 – 192 km) ;
de Toulouse (2h16 – 206 km) ;
d'Andorre-la-Vieille (2h30 – 120 km)
- **En menys de 5h:** de Marseille (3h45 – 360 km) ;
de Lyon(4h55 – 490 km) ;
de Clermont-Ferrand (5h – 475 km) ;
de Bordeaux (5h – 485 km)

Aquesta guia turística de l'itinerari dels miradors es completa amb un mapa on figuren recorreguts d'excursions entre els municipis situats a la carretera nacional 116 i als pobles dels balcons. Es pot accedir als balcons nord del Canigó des de la RN 116 en transport públic.

*Viatjar de forma responsable en temps de canvi climàtic?
Sí... podeu compensar les vostres emissions de CO2!*

- Visitar els nostres territoris muntanyencs des d'altres regions d'Europa o del món no seria possible sense un trajecte en avió. Tot i això, aquest mitjà de transport és un dels principals emissors de gasos d'efecte hivernacle i contribueix, per tant, al canvi climàtic.
- Afortunadament, podeu compensar la petjada de carboni generada en una de les iniciatives de compensació de carboni existents. Aquestes iniciatives ofereixen en general una eina basada en el web amb una calculadora perquè cadascú pugui calcular el preu de les seves compensacions de carboni. Comprant el CO2 emès, podeu compensar les emissions de gasos d'efecte hivernacle provocades pel transport (el vostre vol, per exemple), però també l'ús de fonts d'energia no renovables durant la vostra estada.
- Els crèdits comprats es dediquen generalment a la silvicultura in situ o fora de lloc, a projectes de gestió, però també a la conservació de la biodiversitat en col·laboració amb gestors locals.
- Us suggerim que utilitzeu "Atmosfair", una de les plataformes més conegudes i fiables.

Doneu un cop d'ull www.atmosfair.de!

• Un viatge responsable i sostenible, és possible!

Moltes gràcies a tots els talents dels balcons del Canigó per la seva càlida acollida!

Productes locals:

- Bunyetes: a tots els bons forns catalans!
- Oli d'oliva: Moulin St Pierre i Moulin La Catalane a Millas
- Vi: Château de Caladroy, Domaine Riberach a Bélesta
- Ametlles: Olivier Grieu a Montalba le Château
- Formatgeria La bête chèvre a Arboussols
- Mels: Clément a Arboussols

Visites i passejades:

- Castell Museu de la Prehistòria de Bélesta
- Les Orgues a Ille-sur-Tet
- Vila, muralles i fort Libèria a Villefranche-de-Conflent
- Priorat de Marcèvol
- Passeig amb rucs d'AltiPyr a Mosset
- Ermita de Força Real
- Chapelle Sant Jaume de Calaos

Allotjament i restauració:

- Gîte Ballestera a Marcèvol/Arboussols
- Hôtel Riberach a Bélesta
- Habitacions d'hostes Casa Ilicia a Eus
- Bistrot de Pays L'Olivier a Catllar
- Restaurant Al Casot a Millas

Sigueu curiosos!

Hi ha molts altres productors, allotjaments, restauradors i llocs per visitar i descobrir en aquests balcons del Canigó!

Més informació a les oficines de turisme del territori:

Ille-sur-Tet: 33 (0)4 68 57 99 00

Rodès: 33 (0)4 68 05 76 47

www.tourisme-roussillon-conflent.fr

Conflent-Canigó (Vinça, Prades, Molitg les Bains, Villefranche-de-Conflent): 33 (0)4 68 05 41 02

www.tourisme-canigou.com